

Ilgūdžiai, reikalingi mokytojams inicijuoti pokyčius įtraukiose mokyklose

Įvadas

1 skyrius – Tarpkultūrinių kompetencijų apibrėžimai ir modeliai

- 1.1 Europos Sąjungos institucijų tarpkultūrinės kompetencijos konceptualizavimas
- 1.2 Mokslininkų siūlomos tarpkultūrinės kompetencijos sampratos apibrėžimai ir sąvokos
- 1.3 Deardorff tarpkultūrinės kompetencijos modelis

2 skyrius – Mokymo ir mokymosi metodai, skatinantys tarpkultūrines kompetencijas klasėje

- 2.1 Didaktiniai skirtingų mokymosi koncepcijų modeliai
- 2.2 Metodai, taikytini klasėje tarpkultūrinei kompetencijai įgyti per aktyvų mokymąsi
- 2.3 Mokytojams reikiamos tarpkultūrinės kompetencijos žinios, įgūdžiai ir požiūris
- 2.4 Kiekybiniai ir kokybiniai tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo metodai

Įvadas

Pagrindinis šio modulio tikslas – suteikti mokytojams naudingos informacijos kaip jie galėtų ugdyti tarpkultūrinę kompetenciją, t. y. organizuoti ir valdyti daugiakultūrines klases. Pavyzdžiui, Zadra (2004) teigia, kad mokytojų rengimas yra svarbus besimokančiųjų tarpkultūrinių gebėjimų ugdymo veiksnys. Organizuojant mokymosi veiklą tarpkultūrinėms kompetencijoms ugdyti svarbūs tokie dalykai:

- veiklos integravimas į institucinę mokymo programą;
- aktyvių ir patirtinių metodikų naudojimas vietoj tradicinio mokymo metodo;
- emocinis ir santykinis kontekstas tarp bendraamžių ir mokytojo;
- tarpdalykinis ryšys tarp mokomųjų dalykų ir sąsajos su aktualiausiais dabarties klausimais ir savo aplinkos realijomis.

Pirmasis skyrius prademas tarpkultūrinės kompetencijos Europos Sąjungos kontekste apibūdinimu, toliau pateikiami mokslininkų siūlomi šios sąvokos apibrėžimai. Tada dėmesys nukreipiamas į gerai žinomą teorinį tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo modelį.

Antrame skyriuje aprašomi mokymo ir mokymosi metodai, kuriuos galima įgyvendinti klasėje. Aiškinami didaktikų modeliai ir metodai, skatinantys tarpkultūrines kompetencijas, ypatingą dėmesį skiriant žinioms, įgūdžiams ir požiūriui.

Trečiame skyriuje aptariami mitai apie vertinimo procesus, aprašomas teisingo vertinimo procesas ir pateikiamas trumpas kiekybinių ir kokybinių priemonių, kurias galima naudoti klasėje, sąrašas.

1 skyrius – Tarpkultūrinių kompetencijų apibrėžimai ir modeliai

1.1 Europos Sąjungos institucijų tarpkultūrinės kompetencijos konceptualizavimas

In 2006 and 2008 the European Parliament and the Council defined the key competences needed to achieve personal development, social inclusion and employability. Among these competences those related to an intercultural concept are: (a) communication in a foreign language, (b) civic and social competences, (c) cultural awareness and expression.

2006 m. ir 2008 m. Europos Parlamentas ir Europos Taryba apibrėžė bendruosius gebėjimus, reikalingus asmeniniam tobulėjimui, socialinei įtraukčiai ir įsidarbinimo galimybėms pasiekti. Tarp šių gebėjimų, susijusių su tarpkultūrine koncepcija, yra šie dalykai: a) bendravimas užsienio kalbomis; b) pilietinė ir socialinė kompetencija; c) kultūrinis sąmoningumas ir raiška

(a) Bendravimas užsienio kalbomis apibrėžiamas kaip:

„pagrįstas gebėjimu suprasti, reikšti ir aiškinti sąvokas, mintis, jausmus, faktus ir nuomones žodžiu ir raštu (klausymas, kalbėjimas, skaitymas ir rašymas) atitinkamoje visuomeninėje ir kultūrinėje aplinkoje.“ (EU 2006)
Bet skirtingai nei bendraujant gimtąja kalba, „bendravimas užsienio kalbomis reikalauja ir tokių įgūdžių, kaip antai tarpininkavimas ir tarpkultūrinis supratimas“ (EU 2006).

(b) Galima rasti sąsają su socialiniais ir pilietiniais gebėjimais, kurie:

„apima asmeninius, tarpasmeninius ir tarpkultūrinius gebėjimus, taip pat visas elgesio formas, kai žmonės parengiami veiksmingam ir konstruktyviam dalyvavimui socialiniame ir darbo gyvenime, ypač vis įvairesnėje visuomenėje, ir, prireikus, konfliktų sprendimui“. (EU, 2006)

(c) Kultūrinio sąmoningumo ir raiškos gebėjimai apibūdinami kultūrinės žinios, kurios apima:

„suvokimą apie vietos, nacionalinį ir Europos kultūros paveldą ir jo vietą pasaulyje. Jos taip pat apima pagrindines žinias apie svarbiausius kultūros kūrinius, įskaitant populiariąją šiuolaikinę kultūrą. Ypač svarbu suprasti kultūrinę ir kalbinę įvairovę Europoje (ir kituose pasaulio regionuose), poreikį ją išlaikyti ir estetiinių veiksnių svarbą kasdieniame gyvenime.“ (EU, 2006)

Šios ir kitos dokumento citatos rodo, kad tarpkultūrinės kompetencijos sąvoka yra pakankamai svarbi, kad būtų laikoma viena iš esminių kompetencijų Europos Sąjungos piliečiams. Europos Taryba, paskelbusi savo pagrindinį darbą nustatydama bendruosius orientacinius užsienio kalbų mokymo ir mokymosi Europoje lygmenis – [Bendruosius Europos kalbų metmenis](#) (CEFR, 2001 m.) – pabrėžė tarpkultūrinę kompetenciją. CEFR pradžioje pažymima, kad „tarpkultūriniu požiūriu esminis kalbos mokymosi tikslas yra skatinti palankiausią visos mokinio asmenybės raidą ir tapatybės jausmą, savo ruožtu plečiant kitos kalbos ir kultūros patirtį.“ (CEFR, 2001).

Kitas svarbus dokumentas, patvirtinantis tarpkultūrinės kompetencijos svarbą Europos Sąjungai, yra Europos Tarybos ataskaita „[Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas per švietimą](#)“ (2014 m.). Įžangoje teigiama, kad tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas ir tarpkultūrinis ugdymas yra būtinas siekiant išvengti skirtingų žmonių įtampų, diskriminacijos ir neapykantos pasireiškimų. Šios problemos kyla dėl socialinės nelygybės, su kuria susiduria skirtingos kultūrinės kilmės ir priklausomybės europiečiai, todėl sunkiau užmegzti taikų sambūvį.

Be to, šiuo metu tarpkultūrinis ir įtraukusis švietimas ES pradedamas kaip viena iš pagrindinių pilietiškumo skatinimo ir bendrų vertybių skatinimo priemonių. Taigi vienas pagrindinių tikslų yra sukurti politikos sistemą, skirtą valstybėms narėms remti įtraukiojo švietimo skatinimą, kuris plėtoja bendrų vertybių savarankiškumą ir prisideda prie radikalizmo prevencijos, galinčios sukelti smurtinį ekstremizmą (žr., [COM \(2016\) 377, galutinis 2016 07 06](#)). Ekstremalaus smurto ir radikalizmo baimė, kurią sustiprina neseniai įvykę išpuoliai ES valstybių narių teritorijose, patvirtina, kad reikia įtraukiojo švietimo, kuris iš esmės skatintų socialinę integraciją ir

tarpkultūrinį supratimą. Siekiama, kad jauni žmonės galėtų dalyvauti supaprastintose diskusijose, kurios didintų jų tarpkultūrinį supratimą ir plėstų tarpkultūrinės kompetencijas per neformalųjį mokymąsi ([Europos Komisija, 2017 m.](#)).

Atsižvelgiant į tai 2018 m. bus pradėta vykdyti nauja „Erasmus +“ virtuali jaunimo mainų iniciatyva, siekiant didinti tarpkultūrinį supratimą ir tarpusavio supratimą tarp jaunų žmonių ES viduje ir už jos ribų. Apskritai vienas iš pagrindinių „Erasmus+“ programos tikslų yra tarpkultūrinės kompetencijos plėtojimas ir stiprinimas.

Internetiniai ištekliai

The European Parliament and the Council, Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32006H0962>
 OJ L 394, 30.12.2006, pp. 10–18

Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32008H0506%2801%29>
 OJ C 111, 6.5.2008, p. 1.

Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)
<https://rm.coe.int/1680459f97> (https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf)
 Europos Tarybos Bendrųjų Europoskalbų metmenų internetinis leidimas, kuriama apibrėžiama bendroji sistema kalbos lygiams (A1–C2) nustatyti.

Council of Europe Pestalozzi Series, No. 3 (2014). Developing intercultural competence through education
<http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi3.pdf>
 Leidinys, kuriame aptariamas būdas integruoti tarpkultūrinės kompetencijas kaip pagrindinę kompetenciją. Siūlomas švietimu grindžiama koncepcinė tarpkultūrinių kompetencijų vystymo struktūra, apibūdinamos tarpkultūrinės kompetencijos, kuri turi būti ugdoma ir formalioje, ir neformalioje švietimo aplinkoje, sudedamosios dalys.

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Action Plan on the integration of third country nationals
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-377-EN-F1-1.PDF>

Study On the Feasibility of an ERASMUS+ Virtual Exchange Initiative - Final Report (2017)
https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/erasmus-virtual-exchange-study_en.pdf
 Europos Komisijos Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros generalinio direktorato ataskaita, kurioje, be kita ko, kalbama apie tarpkultūrinį švietimą ir jaunimo tarpkultūrinį dialogą

Problem-Solving and Critical Thinking
<http://www.utc.edu/walker-center-teaching-learning/teaching-resources/ct-ps.php>
 Internetinė publikacija, kurioje išdėstyti kritinio mąstymo požymiai ir pagrindinės mokymo strategijos, kurias galima panaudoti jam lavinti.

Jonas Stier, Internationalization, intercultural communication and intercultural competence, Journal of Intercultural Communication, Issue 11, 2006
<https://immi.se/intercultural/nr11/stier.pdf>
 Šiame straipsnyje daroma prielaida, kad aukštojo mokslo internacionalizacija reikalauja labiau išvystytų pedagoginių metodų panaudoti daugiataučių studentų grupių patirtį ir sudaryti palankesnes sąlygas studentams įgyti tarpkultūrinės kompetencijas. Atsižvelgiant į tris internacionalizacijos ideologijas, įtrauktas į ugdymo diskursą, tvirtinama, kad tarpkultūrinė komunikacija – kaip studijų kryptis ar disciplina – gali vaidinti pagrindinį vaidmenį šioje veikloje. Iškeliama dvylika svarstytinų tarptautinių pedagogų dirbo su studentais klausimų.

1.2 Mokslininkų siūlomos tarpkultūrinės kompetencijos sampratos apibrėžimai ir sąvokos

Tolesnėse trijose pastraipose, remiantis [Perry ir Southwell \(2011 m.\)](#) darbu, bandoma perteikti tarpkultūrinės kompetencijos sąvokų ir reikšmių įvairovę. Po autorių bus aprašytos trys pagrindinės sąvokos: a) tarpkultūrinė kompetencija, b) tarpkultūrinis supratimas ir c) tarpkultūrinė komunikacija.

- (a) Nors „mokslininkai nedažnai sutaria, kaip tarpkultūrinė kompetencija turėtų būti apibrėžta“ (Deardorff, 2006a, p. 5-9), atrodo, kad apibrėžimai, reikšmės ir konceptualizacijos dažnai sutampa. Apibendrinus literatūrą, tarpkultūrinė kompetencija gali būti suprantama kaip sudaryta iš žinių, požiūrio, įgūdžių ir elgesio. [Bennett \(2008\)](#), apžvelgęs apibrėžčių panašumus, patvirtina, kad mokslininkai kalba apie „pažintinių, emocinių ir elgesio įgūdžių bei savybių, palaikančių veiksmingą ir tinkamą sąveiką įvairiuose kultūriniuose kontekstuose“ rinkinį (16 p.). Kitos konceptualizacijos apima žinias, požiūrį, supratimą, motyvaciją, žodinio ir neverbalinio bendravimo įgūdžius, komunikacinį supratimą, kalbos mokėjimą, tinkamą ir veiksmingą elgesį, lankstumą, dviprasmiškumo toleranciją, žinių įgijimą, pagarbą kitiems, empatiją, vertimo ir siejimo įgūdžius, atradimų ir sąveikos įgūdžius bei kritinį supratimą ([Byram, 1997](#); [Heyward, 2002](#); Lustig & Koester, 2006; [Hiller and Wozniak, 2009](#)). Byram tarpkultūrinę kompetenciją dar apibrėžia kaip „tarpkultūrinę komunikacinę kompetenciją“, kur tarpkultūrinė komunikacija tam tikroje socialinėje aplinkoje nustato tokios kompetencijos ugdymo parametrus (Byram, 1997).
- (b) **Tarpkultūrinis supratimas**, kita plati sąvoka, pasiūlyta Perry ir Southwell (2011 m.), apima kognityvines ir afektyvias sritis. Žinios yra esminė konstrukto dalis; žinios apie savo ir kitas kultūras, ir kitos pasaulėjautos savybės, pavyzdžiui, smalsumas ir pagarba (Hill, 2006; [Arasaratnam & Doerfel, 2005](#); Deardorff, 2006b; Heyward, 2002). Kita esminė tarpkultūrinio supratimo dalis yra emocinis komponentas, dar vadinamas tarpkultūriniu jautrumu. Perry ir Southwell (2011) pateikia [Cheno ir Starostos \(1998\)](#) tarpkultūrinio jautrumo konceptualizavimą kaip "aktyvų norą motyvuoti save suprasti, vertinti ir priimti skirtumus tarp kultūrų" (231 p.). Kitas Perry ir Southwell (2011 m.) pateiktas apibrėžimas yra Benneto idėja, kad tarpkultūrinis jautrumas yra kultūrinio skirtumo patirtis, priklausanti nuo to, kaip asmuo tą skirtumą konstruoja (1993 m.). Verta paminėti, kad dėl kultūrinio konflikto intensyvėjimo greitėjant globalizacijos ritmui auga imperatyvus tarpkultūrinio supratimo poreikis ([Kwok-Ying Lau, 2016](#)).
- (c) trečią pastaraisiais metais mokslininkų aptariama koncepcija tarpkultūrinė komunikacija, apibrėžiama kaip „gebėjimas veiksmingai ir tinkamai bendrauti su skirtingų kultūrų žmonėmis“ ([Arasaratnam, 2009](#)). Skirtingai nuo ankstesnių dviejų sampratų, Perry ir Southwell (2011), cituodamos Lustig ir Koester (2006), atkreipia dėmesį, kad tarpkultūrinis bendravimas yra santykių tarp individų ypatybė. Esminiai šios koncepcijos elementai yra empatija, tarpkultūrinė patirtis / mokymas, motyvacija, globalus požiūris ir gebėjimas klausytis bendraujant ([Arasaratnam ir Doerfel, 2005](#)). Greta gali būti iškeliami ir tarpdisciplininė analizė kaip tarpkultūrinio bendravimo diskursas nagrinėjant prielaidas tarpkultūrinės komunikacijos aplinkoje ([Scollon, Scollon, & Jones, 2011](#), p. 30-31).

Internetiniai ištekliai

Laura B. Perry & Leonie Southwell (2011), Developing intercultural understanding and skills: models and approaches, in: Intercultural Education 22, pp. 453-466

http://www.sandrachistolini.it/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/05_10_2015_Developing.pdf

Byram, M. (1997). Teaching and assessing intercultural communicative competence. Multilingual Matters.

https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=0vfg8JJWhTsC&oi=fnd&pg=PA1&ots=W0UWJ4gmHt&sig=h6oZwRyVWILd9vJBAh5l7QgW_r8&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Tarpkultūrinė kompetencija kaip bendros komunikacinės kompetencijos aspektas užsienio kalbos mokymui ir vertinimui.

Bennet, J. M. (2008). On Becoming a Global Soul. Developing intercultural competence and transformation: theory, research, and application in international education. Sterling, Va: Stylus Pub.

Knygos „Kultūrų kompetencijos ir pertvarkos ugdymas: teorija, tyrimai ir taikymas tarptautiniame švietime“ skyrius. Pagrindinė knygos mintis yra ta, kad mokinių skaičius tarptautinėse švietimo programose auga eksponentiškai, nes moksleiviai, tėvai ir universitetų darbuotojai siekia rengti būsimus lyderius, kurie galėtų gyventi ir efektyviai dirbti pasaulinėje aplinkoje. Tokios galimybės turi įtakos ne tik tradicinę akademinę kompetencijai, bet keičia ir ir motyvaciją, požiūrį, savo tapatumo supratimą ir vertybes.

Mark Heyward (2002), From international to intercultural: Redefining the international school for a globalized world, Journal of Research in International Education, pp. 9-32

<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/147524090211002>

(visas tekstas:

https://www.researchgate.net/profile/Mark_Heyward/publication/238427152_From_International_to_Intercultural_Redefining_the_International_School_for_a_Globalized_World/links/552c6c8f0cf29b22c9c45660/From-International-to-Intercultural-Redefining-the-International-School-for-a-Globalized-World.pdf)

Šiame straipsnyje apibrėžiamas tarpkultūrinis raštingumas kaip kompetencija, supratimas, požiūris, kalbos įgūdžiai, dalyvavimas ir savybės, reikalingos veiksmingam įvairių kultūrų įtraukimui. Aptarus ankstesnius kultūrinio šoko ir tarpkultūrinio koregavimo modelius, siūlomas naujas daugiadimensinis ir vystomasis tarpkultūrinio raštingumo modelis, teikiami pasiūlymai dėl tarptautinių mokyklų. Teigiama, kad tarptautinės mokyklos turi unikalias galimybes plėtoti tarpkultūrinio raštingumo supratimą ir praktiką. Jos ne tik gali, bet ir privalo tai daryti.

Myron W. Lustig, Jolene Koester (eds.) (2006), Among US: Essays on identity, belonging, and intercultural competence (2nd ed.), Pearson/Allyn & Bacon, Boston

Kolektyvinį leidinį „AmongUS“ sudaro rašiniai žmonių, kurių tarpkultūrinė patirtis suteikia įžvalgų, kaip pasiekti veiksmingą ir sąžiningą daugiakultūrę visuomenę, kurioje kultūros tapatybės yra gerbiamos ir palaikomos. Šios esė yra turiningas medžiagos šaltinis studijuojant įvairias tarpasmenybines, sociologines ir psichologines sąvokas, taikomas švietimo, verslo ir kultūrinėms aplinkoms. Autoriai parengė knygą keturiomis temis: tapatybės, derybų dėl tarpkultūrinės kompetencijos, rasizmo ir įsitikinimų bei priklausymo kelioms kultūroms.

Gundula Gwenn Hiller, Maja Wozniak, Developing an intercultural competence programme at an international cross-border university, in: Intercultural Education, Volume 20, Supplement 1, October 2009, pp. 113-124

<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14675980903371019>

(visas tekstas: [https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/32767762/MbM_Hiller-Wozniak.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1507104685&Signature=QMLla8f3WdYv5S7Qua2d1z3kaj4%3D&response-content-](https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/32767762/MbM_Hiller-Wozniak.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1507104685&Signature=QMLla8f3WdYv5S7Qua2d1z3kaj4%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DDeveloping_an_intercultural_competence_p.pdf)

[disposition=inline%3B%20filename%3DDeveloping_an_intercultural_competence_p.pdf](https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/32767762/MbM_Hiller-Wozniak.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1507104685&Signature=QMLla8f3WdYv5S7Qua2d1z3kaj4%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DDeveloping_an_intercultural_competence_p.pdf))

Anotacija: Viadrinos Europos universitetas, įsikūręs Vokietijos ir Lenkijos pasienyje, turintis daug tarptautinių studentų, buvo įkurtas siekiant skatinti Europą „ugimą drauge“. Nepaisant šių tikslų, tampa vis akivaizdžiau, kad tarptautinės institucijos turi parengti specialias strategijas savo narių tarpkultūrinio lygmens ir tarpkultūrinio bendravimo skatinimui. Viadrinos universiteto atvejis yra pavyzdys, kaip kurti kurso programą tarpkultūrinės kompetencijos skatinimui. Vienas iš programos pagrindinių tikslų yra suteikti studentams galimybę patirti, atrasti ir aptarti vertybių ir pasaulėžiūrų įvairovę specialiuose seminaruose. Šiandien

mokymo programa, kuri iš pradžių daugelio universiteto darbuotojų nuomone nebuvo būtina, tapo sėkmės istorija, kurią galima perduoti kitoms tarptautinėms akademinėms institucijoms.

Ian Hill (2006), Student types, school types and their combined influence on the development of intercultural understanding, Journal of Research in International Education, pp. 5-33

Šiame straipsnyje aptariamas įvairių tipų švietimo įstaigų moksleivių tarpkultūrinė raiška. Ši raiška priklauso nuo mokyklų pobūdžio, vietos ir siūlomų programų. Taip pat ji priklauso nuo moksleivių „prigimties“ ir jos įtakos sąveikai su mokykla ir jos kultūrine aplinka. Kintamųjų yra daug, įtakų linijos yra sudėtingos, o visas procesas yra pilnas niuansų. Bandant įveikti šiuos sunkumus ir padaryti apibendrinimus taikoma mokyklų ir moksleivių tipologija, kartu siekiama patobulinti mokyklų tipų nomenklatūrą, kuri galėtų tapti būsimų empirinių tyrimų pagrindu.

Lily A Arasaratnam, Marya L Doerfel (2005), Intercultural communication competence: Identifying key components from multicultural perspectives, International Journal of Intercultural Relations, 29, pp. 137-163

(<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S014717670500074X>)

Tarpkultūrinio bendravimo kompetencija (TBK) yra studijų sritis, kuri tampa vis svarbesnė vis gausėjančiose daugiakultūrinėse bendruomenėse, kuriose mes gyvename. Nors didelė pažanga padaryta šioje mokslinių tyrimų srityje nuo Hall [(1959). *The silent language*. New York: Anchor Books], patenkinamas TBK modelis ir mastas, kuris gerai perteiktų įvairias kultūras, dar nėra sukurtas. Šiame dokumente pateikiama ankstesnių TBK tyrimų apžvalga ir aprašomas unikalūs metodai nustatant TBK sąvokos kintamuosius. Šis tyrimas iš dalies atnaujiną praeities TBK tyrimus, integruojant teorinius socialinės psichologijos, tarpasmeninio bendravimo ir antropologijos pagrindus, ir kuria daugialypį TBK supratimą. Duomenys buvo renkami tiesioginiais interviu su 15 skirtingų šalių dalyviais, o atsakymai buvo analizuojami naudojant semantinio tinklo analizę. Tarpkultūrinio bendravimo apibrėžtis buvo gauta iš atsakymų, o žinios ir motyvacija buvo įvardytos kaip svarbios TBK sudedamosios dalys. Į daugialypį TBK apibrėžimą įtraukiami klausimo įgūdžiai, ankstesnė tarpkultūrinė patirtis, pasaulinė perspektyva, priešingai nei etnocentrinė, ir kitaip centruojamos komunikacijos stilius. Aptariami tyrimo trūkumai ir būsimų tyrimų reikšmė.

Guo-Ming Chen, William J. Starosta (1998), Foundations of Intercultural Communication, Pearson

(<https://www.pearson.com/us/higher-education/program/Chen-Foundations-of-Intercultural-Communication/PGM281607.html>)

Dviejų ryškiausių sparčiai besivystančios srities tyrėjų parengtame tekste apžvelgiama visa tarpkultūrinės komunikacijos sritis, pateikiant besimokantiejiems ir magistrantams daugybę svarbių temų, klausimų ir šiandien aktualias teorines pozicijas. Be to, apibūdinama šios srities istorija, įtraukti tokie svarbūs dalykai kaip etika ir daugiakultūriškumas, ir parodoma, kaip nauji teorijos pasiekimai ima skirtis nuo ankstesnių akcentų. Trumpai tariant, tai yra plačiausia ir išsamiausia tarpkultūrinės komunikacijos srities apžvalga

Kwok-Ying Lau (2016), Phenomenology and Intercultural Understanding: Toward a New Cultural Flesh

(<https://books.google.gr/books?id=TfQgDQAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Intercultural+understanding&hl=el&sa=X&ved=0ahUKEwik5L3c6fzUAhUDbRQKHxNQAceQ6AEIMjAC#v=onepage&q=Intercultural%20understanding&f=false>)

Kwok-Ying Lau knygos ištrauka apie tarpkultūrinį supratimą filosofijos požiūriu

Arasaratnam, L.A. (2009). The Development of a New Instrument of Intercultural Communication Competence.

([https://www.ncdo.nl/sites/default/files/Arasaratnam-Instrument%20Intercultural%20Communication%20Competence%20\(2009\).pdf](https://www.ncdo.nl/sites/default/files/Arasaratnam-Instrument%20Intercultural%20Communication%20Competence%20(2009).pdf))

Anotacija. Ankstesnės literatūros apžvalga rodo, kad reikalingas tarpkultūrinės komunikacijos kompetencijos (TBK) vertinimo matas, kurį galima būtų naudoti įvairių kultūrų dalyvių grupėse. Šiame tyrime aprašoma nauja TBT priemonė. Dalyvavo moksleiviai (N = 302) iš daugelio kultūrinių aplinkų. Naudojant regresijos, faktoriaus ir koreliacijos analizę, instrumentas buvo išbandytas patikimumo ir konstrukcijos pagrįstumo aspektu. Preliminarūs rezultatai yra labai perspektyvūs. Aptariama būsimų tyrimų reikšmė.

Scollon, R., Scollon, S. W., & Jones, R. H. (2011). Intercultural communication: A discourse approach. John Wiley & Sons.

https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=rmgta7ePMi4C&oi=fnd&pg=PR11&dq=intercultural+communication+&ots=ewN5Jdhqzt&sig=msy1XoqTfTTSRqRCX7BEr9GqKuQ&redir_esc=y#v=onepage&q=intercultural%20communication&f=false

Ištrauka iš knygos, analizuojančios tarpkultūrinę komunikaciją diskurse ir sociolingvistikos požiūriu

Darla K Deardorff (2006a), Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization

<https://repository.lib.ncsu.edu/bitstream/handle/1840.16/5733/etd.pdf?sequence=1>

This article is available in the Journal of Studies in International Education.

Deardorff, D.K. 2006b. 'Assessing intercultural competence in study abroad students' in: Living and studying abroad: Research and practice, ed. M. Bryam and A. Feng, pp. 232–56. Clevedon: Multilingual Matters.

Jolene Koester, Myron W. Lustig, Intercultural communication competence: Theory, measurement, and application, International Journal of Intercultural Relations, Volume 48, September 2015, pp. 20-21

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0147176715000292>

Šiame trumpame straipsnyje aptariami dabartinės tarpkultūrinės komunikacijos kompetencijos (TBT) tyrimų būklės klausimai ir problemos. Teorinė dalis apima TBK terminologijos ir ICC konceptualizacijos klausimus. Vertinimo dalyje aptariamos problemos, susijusios su įsivertinimo ataskaitų naudojimu siekiant TBK „tinkamumo“ dimensijos ir su įgūdžių bei požymių vertinimo kokybe. Pritaikymo dalyje akcentuojamas siekis daugiau dėmesio skirti praktiniam mokslinių tyrimų teorijos taikymui.

Wolfgang Fritz, Andrea Graf, Joachim Hentze, & Antje Möllenberg (2005), An Examination of Chen and Starosta's Model of Intercultural Sensitivity in Germany and United States, Intercultural Communication Studies XIV: 1 , pp. 53-65

<http://web.uri.edu/iaics/files/05-Wolfgang-Fritz-Andrea-Graf-Joachim-Hentze-Antje-Mollenberg-Guo-Ming-Chen.pdf>

Studijoje analizuojama Cheno ir Starostos tarpkultūrinio jautrumo modelio, sukurto JAV kontekste, replikacija. Nors ankstesnis bandymas pakartoti modelį Vokietijoje buvo sėkmingas, šiuo metu atliekamo replikavimo tyrimo rezultatai nėra tokie pat, kaip Vokietijos bei JAV pavyzdžių. Todėl Cheno ir Starostos modelio tarpkultūrinis galiojimas yra abejotinas ir reikalingas tolesnių tyrimų.

1.3 Deardorff tarpkultūrinės kompetencijos modelis

Šiame skyriuje bus pristatomas Deardorff tarpkultūrinės kompetencijos modelis. Deardorff modelio pasirinkimą nulėmė jo citavimo kitų mokslininkų, rašančių ta pačia tema, gausa. *Google Scholar* (*Google Mokslinčius*) atliktos šios autorės 2006 m. straipsnio „*Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization*“ paieškos rezultatai rodo, kad jis cituojamas 1490 darbuose. Deardorff modelis taip pat yra „pirmasis bandymas sukurti bendrą tarpkultūrinės kompetencijos apibrėžtį“ (Baiutti, 2016).

2006 m. autoriė tarpkultūrinę kompetenciją apibrėžė kaip „gebėjimą veiksmingai bendrauti tarpkultūrinėse situacijose, remiantis savo tarpkultūrinėmis žiniomis, įgūdžiais ir požiūriu“ (p. 247–248). Be to, ji kuria dvi grafines tarpkultūrinės kompetencijos reprezentacijas: piramidės modelį ir proceso modelį.

PAGEIDAUJAMI IŠORINIAI REZULTATAI:

Veiksmingas ir tinkamas elgesys bei bendravimas (paremtas individo tarpkultūrinėmis žiniomis, gebėjimais ir nuostatomis), siekiant savo tikslų

PAGEIDAUJAMI VIDINIAI REZULTATAI:

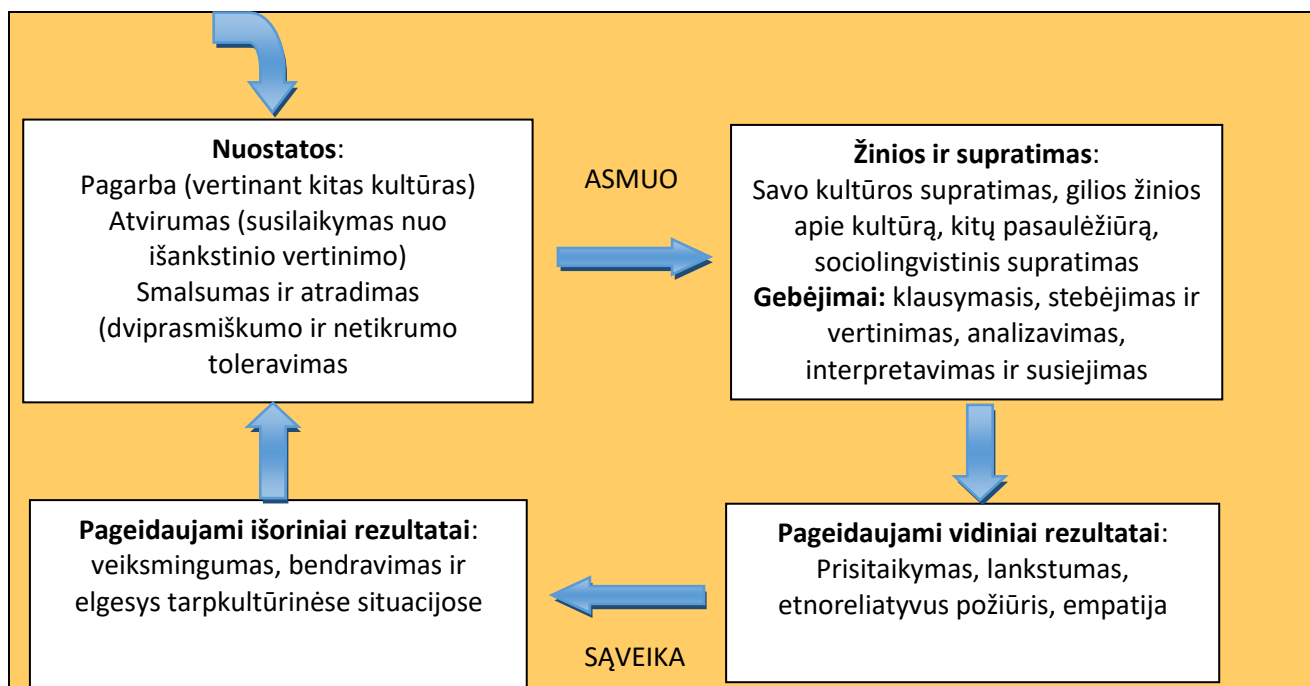
Sąmoningi nuostatų / požiūrio pokyčiai: prisitaymas (prie skirtingų bendravimo stilių, elgesio ir naujos kultūrinės aplinkos); lankstumas (pasirenkant ir naudojant tinkamus bendravimo stilius ir elgesį, taip pat kognityvinis lankstumas); etnoreliatyvus požiūris; empatija

Žinios ir supratimas: savo kultūros supratimas; gilus kultūros supratimas ir išmanymas (apimantis kultūros kontekstus, vaidmenį ir kultūros bei kitų asmenų pasaulėžiūros poveikį); specifinė informacija apie kultūrą; sociolingvistinis supratimas

Gebėjimai: klausytis, stebėti, interpretuoti, analizuoti, vertinti ir susieti

Reikiamos nuostatos: pagarba (kitiems ir kultūrinei įvairovei, vertinant kitas kultūras); atvirumas (tarpkultūriniam mokymuisi ir kitų kultūrų žmonėms, susilaikymas nuo išankstinio vertinimo), smalsumas ir atradimas (toleruojant dviprasmiškumą ir netikrumą)

Pav. 1. Tarpkultūrinės kompetencijos piramidės modelis pagal Deardorff. 2006, 2009

Pav 2. Tarpkultūrinės kompetencijos proceso modelis pagal Deardorff. 2006, 2009

Abiejuose modeliuose yra požiūriai, žinios ir gebėjimai, kurie kartu sukuria vidinius rezultatus, tokius kaip prisitaikymas ir lankstumas, taip pat išoriniai rezultatai, leidžiantys žmonėms veiksmingai ir tinkamai bendrauti ir elgtis tarpkultūrinėse situacijose. Baiutti (2016) teigia, kad Deardorff modeliai turi dvi pagrindines charakteristikas. Piramidė grafiškai atspindi faktą, kad tarpkultūrinės kompetencijos koncepcija remiasi asmeniniais požiūriais, mokslininkų konceptualizacijose dažnai laikomais mažiau svarbiais nei žinios ar įgūdžiai. Antrasis modelis reprezentuoja tęstinį procesą, mokymosi visą gyvenimą kompetenciją.

Internetiniai ištekliai

Darla K Deardorff (2009), *The SAGE handbook of intercultural competence*

(https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=4KdhRIgmqvMC&oi=fnd&pg=PR8&dq=DK+Deardorff&ots=fB-laLJAtn&sig=A-aziGL8uWaFnznwdK7jTSMtxgM&redir_esc=y#v=onepage&q=DK%20Deardorff&f=false)

Tarpkultūrinės kompetencijos vadove SAGE surinkti žymiausių įvairių sričių (pvz., švietimo, komunikacijos, psichologijos, socialinio darbo, sveikatos priežiūros, konfliktų tyrimų ir kt.) specialistų ir mokslininkų iš viso pasaulio tarpkultūrinės kompetencijos srities darbai.

Joseph Trimble, Paul Pedersen, and Eduardo Rodella, The Real Cost of Intercultural Incompetence, An Epilogue, in: **Darla K Deardorff (2009), *The SAGE handbook of intercultural competence***, pp. 492-503 (https://www.researchgate.net/profile/Joseph_Trimble/publication/236671770_The_real_cost_of_multicultural_incompetence_An_epilogue/links/00b4951902b8bc6bd0000000.pdf)

Darla K Deardorff (2011), *Assessing intercultural competence*, in: *New directions for institutional research*, pp. 65-79

(<https://pdfs.semanticscholar.org/983d/1824017338629ca049d8c6f486bdc1f57255.pdf>)

2 skyrius – Mokymo ir mokymosi metodai, skatinantys tarpkultūrines kompetencijas klasėje

2.1 Didaktiniai skirtingų mokymosi koncepcijų modeliai

Šiame skyriuje pateikiami kai kurie mokymo ir mokymosi metodai, kurie gali būti naudojami siekiant ugdyti tarpkultūrinę kompetenciją klasėje. Mokytojui svarbu suvokti klasėje priimto didaktinio modelio svarbą, nes jis lemia jo mokymosi sampratą. Priklausomai nuo didaktinio modelio mokytojas gali pasiūlyti skirtingus mokymosi tikslus arba nustatyti skirtingus santykius su mokiniais. Mokymosi metodai gali skirtis priklausomai nuo tarpkultūrinio švietimo pristatymo klasėje formos ir nuo didaktinės veiklos efektyvumo.

Grassilli and Fabbri (2003) proposed and defined four types of didactic models.

The classic model is focused on the teacher and on the subject content that needs to be transmitted.

Klasikinis modelis yra orientuotas į mokytoją ir dalyko turinį, kuris turi būti perduotas. Paskaitos yra dažniausiai naudojamas metodas, o mokiniai turi pakartoti ir įsiminti sąvokas. Šio modelio pranašumai yra gebėjimas programuoti klasėje vykdomą veiklą ir lengvai vertinti išmokimą. Du modelio trūkumai yra pasyvių klausytojų kūrimas ir tai, kad mokiniai yra tik gavėjai. Be to, šis modelis neleidžia studentams bendradarbiauti, ugdyti smalsumo, gebėjimo vertinti ar priimti sprendimus, taip pat neleidžia kurti gebėjimo rasti sprendimų nepažįstamose situacijose.

Aktyvus modelis yra skirtas besimokančiajam. Jis pats yra atsakingas už savo augimą ir vystymąsi. Didaktinės veiklos grindžiamos besimokančiųjų poreikiais, kuriuos iškelia patys besimokantieji. Mokytojas palengvina mokymąsi leisdamas mokiniams dalyvauti ir tobulindamas mokymosi aplinką, siūlydamas dar daugiau išteklių mokinių kompetencijoms plėsti. Šio modelio privalumai yra besimokančiojo pripažinimas aktyviu dalyviu ir tyrinėjimų skatinimas, siekiant rasti išteklių, spręsti problemas ir mokytis. Trūkumai yra susiję su faktu, kad laisvės besimokančiajam suteikimas reiškia silpnus didaktinius veiksmus be konkretaus plano ir remiantis tik mokytojo patirtimi.

Pagrindiniai technologinio modelio bruožai yra planavimas, tvarka ir kontrolė. Modeliui būdingas reikalavimas pasiekti rezultatų, poreikis juos išmatuoti ir kiekybiškai įvertinti, siekiant išvengti subjektyvumo, intuicijos ir nenuoseklumo. Besimokantis asmuo yra teigiamų ir neigiamų jėgų gavėjas, o mokytojas atlieka ramsčio vaidmenį. Mokymasis vyksta bendradarbiaujant, derantis, dalijantis ir aktyvuojant daugialypės terpės ir metakognityvius procesus.

Galiausiai interaktyvus modelis mato mokymąsi kaip procesą. Svarbu tai, kas atsitinka konkrečioje situacijoje – priimami sprendimai ir reali patirtis sprendžiant realias problemas. Žmogus, kuris mokosi, įgauna supratimą racionalizacijos procesų, sukurtų per apmąstymą ir dialogą, aktyvavimo dėka.

Būtina paminėti, kad visi šie modeliai turėtų sustiprinti aktyvų mokymąsi, nes iš jo gaunami patobulinimai „kai studentai aktyviai dalyvauja mokymosi procese per visą kursą“ yra esminiai ([Karlsson & Janson, 2016](#)).

Internetiniai ištekliai

Bianca Grassilli, Loretta Fabbri, Didattica e metodologie qualitative. Verso una didattica narrativa, La Scuola, Brescia 2003

<https://www.ibs.it/didattica-metodologie-qualitative-verso-didattica-libro-bianca-grassilli-loretta-fabbri/e/9788835015222>

Šiame tekste yra metodologinis pagrindas, pagal kurį moksliniai tyrimai tampa turtingų plėtros galimybių šaltiniais, jei jie iš esmės atitinka kokybines paradigmas, ypač aprašomojo pobūdžio paradigmas. Pasakojimai, profesionalios autobiografijos ir istorijos per naujas ir konstruktyvias sąsajas tarp didaktikos ir pasakojimo, veiksmo ir kalbos gali tapti empiriniu didaktinių teorijų pagrindu.

Didactic Models Underlining Different Conceptions of Learning. Active Student Learning

http://www.portlandpresspublishing.com/sites/default/files/Editorial/Wenner/PPL_Wenner_Ch11.pdf

Gunnar Karlsson, Sverker Janson (2016), The flipped classroom: a model for active student learning. Portland Press Limited.

J. Lave. (1991), Chapter 4. Situated learning in communities of practice.

<http://www1.udel.edu/educ/whitson/files/Lave,%20Situating%20learning%20in%20communities%20of%20practice.pdf>

In Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation (Learning in Doing: Social, Cognitive and Computational Perspectives) by Lave, J. & Wenger, E. Cambridge: Cambridge University Press.

2.2 Metodai, taikytini klasėje tarpkultūrinei kompetencijai įgyti per aktyvųjį mokymąsi

Europos Tarybos ataskaitoje „Kultūrų kompetencijų ugdymas per švietimą“ pateikiamas skyrius „Kaip plėtoti tarpkultūrinę kompetenciją per švietimą“. Tarpkultūrinės kompetencijos propagavimo planavimo principai apima a) patirtį, b) palyginimą, c) analizę, d) refleksiją ir e) veiksmus.

- (a) Per **patirtį** studentai ugdo pagarbą, smalsumą ir atvirumą, tyrinėja naujų kultūrų prigimtį ir skirtingų žmonių elgesį bei bendravimą. Patirtis gali būti tikra ar įsivaizduojama ir pateikiama naudojant pavyzdžius, žaidimus, senos ir naujos medijos bei vaidmenų žaidimus. Patirtis leidžia palyginti ir analizuoti savo prielaidas.
- (b) Antras tarpkultūrinio ugdymo skatinimo principas yra **palyginimas**. Mokytojai turi žinoti klaidingas besimokančiųjų mintis, kai painiojami „kitoks“ ar „nepažįstamas“ su „necivilizuotas“. Besimokantieji reikia palyginti panašumus ir skirtumus ne iš vertintojo pozicijos ir suprasti, kad apie skirtingos kultūros žmonės galima manyti kaip apie nepažįstamus.
- (c) Situacijos **analizė** gali padėti moksleiviams suprasti skirtingų kultūrų žmonių taikomų praktikų, vertybių ir įsitikinimų paaiškinimus. Čia mokytojams gali padėti tyrinėjimo metodai, garso ir vaizdo šaltiniai.
- (d) Programoje, skirtoje ugdyti tarpkultūrinę kompetenciją, būtina **refleksija**, kritinis pažinimas ir supratimas. Moksleivių gebėjimo apmąstyti palengvinimo būdai yra potyrių aptarimas, mokymosi stebėjimo dienoraščiai, rašymas, piešimas ir dalijimas tuo, ką išmoko.
- (e) galiausiai, įgyvendinant tarpkultūrinį dialogą ar bendradarbiavimą, svarbūs yra studentų **veiksmai** ir **dalyvavimas**. Veiksmai yra būdas pagerinti atsakomybę ir pagarbą socialinėje ir fizinėje aplinkoje.

Zadros darbe „Įvairovė vaikams“ (2004 m.) ir Europos Tarybos leidinyje „Kultūrų kompetencijos ugdymas per švietimą“ (2014 m.) mokinių klasėse siūloma taikyti įvairius metodus ir veiklą. Sutinkame su Zadra (2004), kad visi šie metodai gali būti suskirstyti į keturias plačias kategorijas:

- Dekonstrukciniai metodai, skirti suteikti mokiniams naują požiūrį (padėti ieškant naujos informacijos, praktiškai išmokyti vesti derybas, ugdyti studentų sugebėjimą stebėti ir klausytis)
- Eksperimentiniai ir žaidybiniai metodai (vaidmenų žaidimai, kooperatyviniai žaidimai, modeliavimas ir problemų sprendimo veikla)
- Pasakojamieji metodai, pagrįsti istorijų kūrimu ir perkūrimu, atradimu vis iš naujo (klasėje naudojant pasakojimą, rašymo laboratorijas, vaizdo ir garso gamybą)
- Raiškieji metodai, apimantys giliausias žmonijos dimensijas (teatras, tapyba, muzika, šokiai, fotografija ir kitoks emocijų išreiškimas)

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

Internetiniai ištekliai

Council of Europe Pestalozzi Series, No. 3 (2014). Developing intercultural competence through education

[\(<http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi3.pdf>\)](http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi3.pdf)

Leidinyje aptariamas būdas visiškai integruoti tarpkultūrinės kompetencijas kaip pagrindinę kompetenciją. Juo siekiama pasiūlyti ugdymo pagrindą ir koncepcinę struktūrą, kaip plėtoti tarpkultūrinę kompetenciją, bei apibūdinti tarpkultūrinės kompetencijos sudedamąsias dalis, kurios turi būti vystomos per švietimą formalioje ir neformalioje aplinkoje.

Pulido-Tobiassen, D. & Gonzales-Mena, J. Teaching Diversity: A place to begin. [Adapted from A Place to Begin: Working With Parents on Issues of Diversity, by Dora Pulido-Tobiassen and Janet Gonzalez-Mena, reprinted with permission from California Tomorrow.

[\(\[http://www.imagineeducation.com.au/files/GapTraining/Teaching_20Diversity_20A_20Place_20to_20Begin.pdf\]\(http://www.imagineeducation.com.au/files/GapTraining/Teaching_20Diversity_20A_20Place_20to_20Begin.pdf\)\)](http://www.imagineeducation.com.au/files/GapTraining/Teaching_20Diversity_20A_20Place_20to_20Begin.pdf)

Santrauka knygos apie tai, kaip geriausiai paruošti vaikus spręsti iššūkius ir gauti naudos iš vis labiau įvairuojančio pasaulio, kuriame jie gyvens.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

2.3 Mokytojams reikiamos tarpkultūrinės kompetencijos žinios, įgūdžiai ir požiūris

Šiame skyriuje pristomos žinios, įgūdžiai ir požiūriai, kuriuos turi tobulinti mokytojai. Šie įgūdžiai padės mokytojams pradėti pokyčius savo klasėse, skatinant tinkamą komunikacijos, bendradarbiavimo, lankstumo, kūrybiškumo ir kritinio mąstymo derinį. Išanalizavus pirmojo projekto „I Have Rights“ etapo metu surinktą geriausią praktiką, galima išskirti Zadros (2004) pasiūlytas žinias, įgūdžius ir požiūrius. Juos galima suskirstyti į tris skirtingus lygmenis:

Pažinimo lygmuo

- Dinaminės kultūros, kuri vystosi, pereina iš vienos į kitą ir persipina, vizijos plėtojimas
- Gebėjimas pereiti nuo etnocentrinės perspektyvos į etnoreliatyviąją
- Gebėjimas dekonstruoti savo išankstines nuostatas ir „kultūrinius rėmus“;
- Gebėjimas atpažinti akivaizdžiai nereikšmingą ir erzinančią informaciją kaip signalą, kad kai kurias iš ankstesnių žinių reikia persvarstyti;
- Gebėjimas atpažinti situacijų panašumus ir skirtumus;
- Gebėjimas pateikti keletą tų pačių duomenų ar faktų interpretacijų ir aiškinimų.

Emocinis lygmuo

- Gebėjimas įsitraukti ar būti nešališkam, gebėjimas „perskaityti“ savo emocijas;
- Savęs ir savo trūkumų pažinimas ir pripažinimas;
- Gebėjimas prisiminti savo istoriją;
- Atvirumas ir pasirengimas atrasti naują patirtį ir įvairovę, o ne pokyčių baimę;
- Mūsų skirtubių supratimas, fakto, kad tam tikru esame ar esame buvę svetimi patys sau, pripažinimas;
- Gebėjimas nepriimti savęs pernelyg rimtai.

Santykių lygmuo

- Gebėjimas gerbti ir būti atviriems kitiems ir jų teisėms;
- Empatija;
- Aktyvus klausymas, priimant kitus požiūrius;
- Gebėjimas nenuiteisti ir pasitikėti kitų veiksmų priežastimis dar jų neperpratus;
- Dialoginis gebėjimas;
- Gebėjimas nesusipratimus ir konfliktus matyti kaip galimybes;
- Gebėjimas kūrybiškai išspręsti konfliktus, pvz., kuriant įprastus ir naujus sprendimus.

Žinojimas apie šiuos įgūdžius mokytojams padės klasę paversti draugiška bendruomene, atpažinti įvairovę, praktiškai klausytis kitų, valdyti konfliktus ir skatinti dalyvavimą.

Be to, ir UNESCO tarpkultūrinės kompetencijos programa yra tokia pat svarbi priemonė šiems tikslams pasiekti. Siūlomas UNESCO veiklos planas konkrečiai susijęs su tarpkultūrinės kompetencijos aiškinimu, mokymu, skatinimu, įgyvendinimu ir palaikymu, siūlant praktines priemones šioms kompetencijoms integruoti kasdienėje praktikoje.

Internetiniai ištekliai

Zadra, F. (2004) Convivere nella diversità. Competenze interculturalie strumenti didattici per una scuola inclusive. Diversity 4 Kids

http://www.eurac.edu/en/research/autonomies/minrig/Documents/Diversity4Kids/Convivere_nella_diversità-Franca_Zadra.pdf

Tennekoon, S.R. (2015). Crossing the Cultural Boundaries: Developing Intercultural Competence of Prospective Teachers of English. *International Journal of Scientific and Research Publications*, Volume 5(4).

<http://www.ijsrp.org/research-paper-0415/ijsrp-p4082.pdf>

Tyrimas, kuriame nagrinėjamos būsimų anglų kalbos mokytojų tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo galimybės Šri Lankos ikimokyklinio ugdymo institute per mokymo programą, kuri suteikia mokytojams plačias galimybes dalyvauti tarpkultūrinėse sąveikose, mokantis anglų kalbą klasėje kartu su jų kolegomis iš kitų pagrindinių etninių grupių.

UNESCO (2013) Intercultural Competences. Conceptual and Operational Framework

<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002197/219768e.pdf>

UNESCO brošiūra, kuria siekiama pristatyti tarpkultūrinės kompetencijos temą daugeliui auditorijų visame pasaulyje, pateikiant pagrindinę terminologiją, reikalingą ugdyti tarpkultūrinės kompetencijas ir sudaryti sąlygas kultūrų dialogui, taip pat išdėstyti minimalius veiksmus, kurių reikia norint pasidalinti šiomis žiniomis kiek galima didesniu mastu ir įvairiose situacijose.

Judith S. Kaufman and Janet L. McDonald, Preparing Teachers to Become Agents of Change, *The Radical Teacher* No. 47 (Fall 1995), pp. 47-50

https://www.jstor.org/stable/20709858?seq=1#page_scan_tab_contents

2.4 Kiekybiniai ir kokybiniai tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo metodai

Perry ir Southwell (2011), aptardami tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo tikslus, tvirtina, kad matavimas ir įvertinimas gali būti naudojami suprasti „žmogaus tarpkultūrinės kompetencijos lygį ir tada išryškinti, kurie aspektai turėtų būti tobulinami“ (460 p.) ir "tarpkultūrinio mokymosi patirties veiksmingumą".

Deardorff savo darbe (2015 m.) siūlo septynis metodus apie vertinimą apskritai ir apie tarpkultūrinės kompetencijos įvertinimą konkrečiai:

1. Tarpkultūrinei kompetencijai įvertinti pakanka išankstinio ir baigiamojo testavimo;
2. Teisinga iš pradžių rinkti duomenis, o vėliau galvoti, kaip juos naudoti;
3. Ezistuoja geriausias tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo metodas;
4. Geriau iš pradžių suplanuoti edukacinę programą, o tada galvoti, kaip ją įvertinti;
5. Vertinti gali vienas asmuo;
6. Būtina suderinti su standartizuotomis tarptautinėmis vertinimo priemonėmis;
7. Mokymosi rezultatų vertinimas yra tas pats kaip ir švietimo programos vertinimas.

Tęsdama savo pasiūlymus, autorė pateikia gaires, kaip įgyvendinti teisingą tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo planą. Mokytojai turi aiškiai suprasti, kodėl yra būtina įvertinti tarpkultūrinę kompetenciją. Jie turi aiškiai apibrėžti mokymosi tikslus, kad su jais suderintų vertinimo metodus ir priemones. Mokytojai savo edukacinę programą turi pradėti nuo vertinimo plano ir įtraukti kitus į vertinimo proceso planavimą ir realizavimą ir vertinimą. Teisinga tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo programa turi aiškius, skaidrius ir aiškius kriterijus ir turi būti pajėgi atlaikyti nuolatinės vertinimo plano peržiūras.

Iš [Perry ir Southwell'o \(2011\)](#) darbo galima išrinkti įvairius kiekybinius ir kokybinius tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo metodus bei priemones (1 lentelė).

Kiekybiniai metodai	Kokybiniai metodai
IDI (Hammer, Bennett & Wiseman, 2003)	Stebėjimas
ISS (Chen and Starosta, 2000)	Interviu
DMIS (Bennet, 1993)	Portfolio
CCAI (Kelley and Meyers, 1995)	Rašytiniai apmąstymai
BASIC (Koester and Olebe, 1988)	

Internetiniai ištekliai

Laura B. Perry & Leonie Southwell (2011), Developing intercultural understanding and skills: models and approaches, in: Intercultural Education 22, pp. 453-466

Darla K Deardorff (2015), Demystifying outcomes assessment for international educators: A practical approach, Virginia: Stylus Publishing

(https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=_6ypCwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT15&dq=DK+Deardorff&ots=XuAnOHb9-B&sig=mqRVs6_EEyKlq3RqYICkuPh4Gxl&redir_esc=y#v=onepage&q=DK%20Deardorff&f=false)

Chen, G.-M. & W.J. Starosta (2000). The Development and Validation of the Intercultural Sensitivity Scale. Human Communication 3: 1-15.

(http://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1035&context=com_facpubs)

Straipsnyje pristatomas tyrimas, kuriame buvo išplėtotas ir įvertintas tarpkultūrinio jautrumo skalės patikimumas ir pagrįstumas

Hammer, M.R, Bennett, M.J. & Wiseman, R. (2003). Measuring intercultural sensitivity: The intercultural development inventory. *International Journal of Intercultural Relations* 27: 421-443.

(http://www.sol.lu.se/media/utbildning/dokument/kurser/ENBC11/20112/Hammer_article_Task_1.pdf)

Straipsnis apie penkių pagrindinių Tarpkultūrinio vystymosi aprašo dimensijų vertinimą.

The Developmental Model of Intercultural Sensitivity. Summary by Milton J. Bennett

(<http://www.idrinstitute.org/page.asp?menu1=15>)

Davies, S.L. & Finney, S.J. (2003). 'Examining the Psychometric Properties of the Cross-Cultural Adaptability Inventory'. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Chicago, IL (April, 2003).

(<https://pdfs.semanticscholar.org/72f2/0989b12cab2c66bb3c8b70bc09f4697e1569.pdf>)

Tyrimo, kuriame buvo nagrinėjamas CCAI, siekiant geriau suprasti šios priemonės psichometrinės savybės, naudojant duomenis iš universitetų studentų grupės, ataskaita.

Griffith, R.L., Wolfeld, L., Armon, B.K., Rios, J. & Liu, O.-L. (2016). 'Assessing Intercultural Competence in Higher Education: Existing Research and Future Directions'.

(<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/ets2.12112/full>)

Tyrimo ataskaita, kuria siekiama nustatyti dabartines TBK koncepcijas, peržiūrėti esamus vertinimus ir jų galiojimo įrodymus, pasiūlyti naują naujos kartos TBT vertinimo sistemą ir aptarti pagrindinius vertinimo aspektus.

Idikó Lázár, Martina Huber-Kriegler, Denise Lussier, Gabriela S. Matei and Christiane Peck (eds), **Developing and assessing intercultural communicative competence - A guide for language teachers and teacher educators**

(http://archive.ecml.at/mtp2/publications/B1_ICCinTE_E_internet.pdf)

Tai kolektyvinis leidinys, išleistas su Europos Tarybos šiuolaikinių kalbų centro (ECML) parama. ECML skatina novatoriškus kalbų mokymosi metodus ir inicijuoja gerosios praktikos sklaidą ir įgyvendinimą valstybėse narėse. Leidinys apima tarpkultūrinės komunikacinės kompetencijos mokymo gaires, pradedant nuo teorinio pagrindo ir daugiausia dėmesio skiriant jo vertinimui.

Sinicrope, C., Norris, J. & Watanabe, Y. (2007). 'Understanding and assessing intercultural competence: a summary of theory, research and practice (Technical report for the foreign language program evaluation project)'.

(<https://www.researchgate.net/publication/237592016>)

Šioje ataskaitoje apibendrinami tarpkultūrinės kompetencijos teorija ir tyrimai, ypatingą dėmesį skiriant esamiems vertinimo metodams ir priemonėms. Joje taip pat nagrinėjami tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo pavyzdžiai konkrečiose bendrojo lavinimo ir kolegijų užsienio kalbų bei studijų užsienyje programose.